

Usmernenie k plneniu povinností podľa zákona č. 297/2008 Z. z. pre právnické a fyzické osoby oprávnené obchodovať s drahými kovmi alebo drahými kameňmi, a ktoré sú oprávnené uvádzať na trh výrobky z drahých kovov alebo drahých kameňov alebo prevádzkovať záložňu, a ktoré sú zaradené medzi povinné osoby podľa § 5 ods. 1 písm. m) zákona č. 297/2008 Z.z.

Investície do drahých kovov a kameňov patria v súčasnosti medzi dlhodobejšie investície, môžu však predstavovať riziko legalizácie alebo financovania terorizmu. Nákup drahých kovov a kameňov si vo väčšine prípadov vyžaduje väčšie investície, avšak z hľadiska zachovania hodnoty majetku môže byť takéto investovanie zaujímavé aj pre osoby, ktorých finančné prostriedky pochádzajú z trestnej činnosti.

Povinnou osobou podľa § 5 ods. 1 písm. m) zákona č. 297/2008 Z.z. je právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená prevádzkovať aukčnú sieň, právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená obchodovať alebo sprostredkovať obchody s umeleckými predmetmi, zberateľskými predmetmi, starožitnosťami, kultúrnymi pamiatkami, kultúrnymi predmetmi, drahými kovmi, alebo drahými kameňmi, právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená uvádzať na trh výrobky z drahých kovov alebo drahých kameňov, alebo právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená prevádzkovať záložňu; to neplatí, ak je hodnota obchodu menej ako 10.000 eur, pričom nezáleží na tom, či je obchod vykonaný jednotlivo, alebo ide o viaceré na seba naväzujúce obchody, ktoré sú alebo môžu byť prepojené.

Aby bol obchodník s drahými kovmi a kameňmi a prevádzkovateľ záložne pripravený plniť povinnosti podľa zákona č. 297/2008 Z.z. je povinný mať vypracovaný program podľa § 20 ods. 1, ods. 2 písm. a) až k) zákona č. 297/2008 Z.z., ktorý má byť pracovnou pomôckou (tzv. manuálom) pre povinnú osobu pri plnení povinností podľa zákona č. 297/2008 Z.z. v praxi, prispôsobený vlastnej organizačnej štruktúre, veľkosti, predmetu činnosti, možnostiam a podmienkam povinnej osoby.

Dôležitú pozornosť v programe je potrebné venovať:

- určeníu foriem neobvyklých obchodných operácií podľa predmetu činnosti povinnej osoby, na základe ktorej je zaradená medzi povinné osoby,
 - spôsobu hodnotenia a riadenia rizík v zmysle § 20a s poukazom na riziká uvedené v prílohe č. 2 Zákona č. 297/2008 Z.z.,
 - spôsobu vykonania starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a jej rozsah a spôsob plnenia nasledovných povinností, ako je zistenie KÚV, zistenie či klient koná vo vlastnom mene, či klient je politicky exponovaná osoba a príslušný zákonný postup pri ich pozitívnych zisteniach,
 - pôvodu finančných prostriedkov alebo majetku, na základe ktorého záväzkový vzťah vzniká a to v závislosti od rizika legalizácie a financovania terorizmu,
- kde sú pri kontrolách u povinných osôb najčastejšie zistené nedostatky.

Pri vypracovaní programu, vzhľadom na neustále sa vyvíjajúce trendy rizík, je potrebné vychádzať aj z odporúčaní zverejnených:

- na webovom sídle FSJ: www.minv.sk/?financna-policia.sk
- na webovom sídle Ministerstva financií: <http://www.un.org/en/sc/documents/resolutions/index.shtml>, kde je možné sledovať aj rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN

- na webovom sídle Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR:
https://www.mzv.sk/europske_zalezitosti/europske_politiky-sankcie_eu

Podľa takto vypracovaného programu je potrebné zo strany povinnej osoby postupovať pri jednotlivých klientoch v rámci vykonania starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa § 10 až § 12 zákona č. 297/2008 Z.z., pričom je povinná osoba povinná identifikovať, posudzovať, vyhodnocovať a aktualizovať riziká legalizácie a financovania terorizmu s prihliadnutím na riziká uvedené v prílohe č. 2 zákona č. 297/2008 Z.z. Hodnotenie rizík musí obsahovať určenie spôsobov a druhov opatrení, na základe ktorých povinná osoba pri svojej činnosti riadi a zmiernuje riziká, vykonáva vnútornú kontrolu a preveruje zamestnancov, pričom je povinná zohľadňovať aj výsledky národného hodnotenia rizík, uvedené FSJ a NBS ako slabé stránky, ktoré sú súčasťou Správy z národného hodnotenia rizík SR za obdobie 2011 až 2015 spracovanej v roku 2018, ktorej verejná verzia je zverejnená na stránke finančnej spravodajskej jednotky. FSJ upozorňuje obchodníkov s drahými kovmi a kameňmi a prevádzkovateľov záložní, aby považovali klientov za rizikových z hľadiska legalizácie alebo financovania terorizmu najmä vtedy, ak existujú pochybnosti o pôvode predmetov z drahých kovov a kameňov, resp. finančných prostriedkov a ak ide o hotovostné obchody vo väčšom objeme finančných prostriedkov alebo ktoré zjavne vybočujú z bežného rámca alebo povahy určitého druhu obchodu alebo obchodu určitého klienta.

Zo strany povinných osôb je **potrebné venovať zvýšenú pozornosť okrem iného uzatváraniu obchodného vzťahu** ak klient nie je fyzicky prítomný na účely identifikácie a overenia identifikácie. V prípade, že povinná osoba umožní klientovi vykonať obchod, prípadne mu poskytne službu aj bez toho, aby bol klient povinnej osoby fyzicky prítomný na účel identifikácie a jeho overenia, je povinná postupovať podľa § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 297/2008 Z.z.

Povinná osoba je podľa § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 297/2008 Z.z. povinná vykonať okrem základnej starostlivosti aj ďalšie opatrenia, a to:

1. vykonanie identifikácie klienta prostredníctvom ďalších dokumentov, údajov alebo informácií a vykonanie ďalších opatrení na overenie alebo potvrdenie predložených dokumentov,
2. vyžiadanie písomného potvrdenia od inej banky, zahraničnej banky, ktorá pôsobí na území členského štátu, alebo finančnej inštitúcie, ktorá pôsobí na území členského štátu, že je jej klientom,
3. zabezpečenie vykonania prvej platby prostredníctvom účtu vedeného na meno klienta v banke alebo v zahraničnej banke pôsobiacej na území členského štátu, ak klient predložil doklad preukazujúci existenciu takéhoto účtu, alebo
4. overenie identifikácie klienta v rozsahu, v akom to umožňuje poskytovanie platobnej iniciačnej služby, alebo služby informovania o platobnom účte inou povinnou osobou, ak bola touto povinnou osobou vykonaná aspoň základná starostlivosť podľa § 10.

Pri zvýšenej starostlivosti v prípade, ak z posúdenia rizík podľa § 10 ods. 4 vyplynie, že je potrebné vykonať zvýšenú starostlivosť a klient nie je fyzicky prítomný na účely identifikácie a overenia identifikácie je povinná osoba povinná vykonať okrem základnej starostlivosti aj opatrenia v rozsahu:

- povinnosti podľa § 12 ods. 2 písm. a) bod 1. - **obligatórne**
- a povinnosť podľa § 12 ods. 2 písm. a) bod 2., 3., alebo 4 – **alternatívne.**

Na jednej strane je povinná osoba v uvedenom prípade povinná od klienta zabezpečiť okrem dokladu totožnosti aj ďalšie dokumenty, údaje alebo informácie.

Na strane druhej vznikajú povinnej osobe ďalšie povinnosti **vykonať opatrenia na overenie alebo potvrdenie predložených dokumentov**. Na základe uvedeného je povinná osoba povinná žiadať a následne akceptovať len také dokumenty, ktoré je schopná overiť, prípadne získať potvrdenie o takto získaných dokumentoch, čo je povinná pri kontrole preukázať.

Za doklad totožnosti sa podľa právneho poriadku SR považuje:

- **občiansky preukaz** (zák. č. 224/2006 Z.z. o občianskych preukazoch),
- v ostatných prípadoch **platný cestovný doklad (cestovný pas, diplomatický pas, služobný pas, náhradný cestovný doklad, cestovný doklad cudzinca, náhradný cestovný doklad Európskej únie, iný doklad podľa zák. č. 647/2007 Z.z. o cestovných dokladoch), preukaz poslanca NR SR, preukaz člena vlády, služobný preukaz sudcu alebo prokurátora,**
- v prípade žiadateľa o azyl **preukaz žiadateľa o azyl**, ktorý slúži ako doklad totožnosti na čas konania o udelenie azylu; následne cudzincovi, ktorému bol udelený azyl, sa vydáva **doklad o pobyte, v ktorom je uvedený názov „azylant“** (zák. č. 480/2002 Z.z. o azyle).

Vodičský preukaz alebo zbrojný preukaz sa nepovažujú podľa právneho poriadku SR za doklad totožnosti, sú to len sekundárne, podporné doklady, ktoré sa môžu použiť ako ďalšie doklady popri doklade totožnosti, na overenie údajov v ňom uvedených.

Zo strany povinných osôb je potrebné okrem vykonania starostlivosti vo vzťahu ku klientovi venovať pozornosť plneniu povinností, t.j. posudzovaniu obchodov podľa § 14, odmietnutiu obchodu, prípadne obchodného vzťahu podľa § 15, zdržaniu neobvyklej obchodnej operácii podľa § 16 a ohláseniu neobvyklej obchodnej operácii podľa § 17 zákona č. 297/2008 Z.z.